

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se
fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se

Utkast till lagrådsremiss Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – en modern och ändamålsenlig lagstiftning

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun) har tagit del av utkast till lagrådsremiss Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – en modern och ändamålsenlig lagstiftning och har, utifrån de perspektiv som myndigheten har att beakta, följande synpunkter.

I utkastet till lagrådsremiss föreslås att ändamålsbestämmelsen i signalspaningslagen avseende kartläggning av internationell terrorism och annan grov gränsöverskridande brottslighet som kan hota väsentliga nationella intressen inte längre ska begränsas till kartläggning av strategiska förhållanden. Syftet med ändringen anges vara att kartläggningen ska kunna ske på en mer preciserad nivå och exempelvis kunna innefatta information som är tidskritisk och individspecifik. Vidare anges att ändringen inte medför något ändrat synsätt avseende gränsdragningen mellan försvarsunderrättelseverksamhet och brottsbekämpande verksamhet. Utkastet upprepar härvid tidigare förarbetsuttalanden om att signalspaning inte får användas för att kringgå regelverket om straffprocessuella tvångsmedel.

I utkastet framhålls att det är en grundläggande princip som följer av andra regler att försvarsunderrättelseverksamheten inte får innefatta användning av straffprocessuella tvångsmedel.¹ Det framhålls vidare, avseende tillstånd till signalspaning, att utgångspunkten när underrättelsebehovet är framställt av en annan svensk underrättelsemyndighet bör vara att den myndigheten har uttömt praktiska möjligheter att på annat sätt få informationen.² I utkastet framhålls också att huruvida ett underrättelsebehov skulle kunna tillgodoses genom olika former av straffprocessuella tvångsmedel, i stället för signalspaning, är en fråga som får bedömas från fall till fall.³

Sedan införandet av lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet, med bestämmelser och förarbetsuttalanden om gränsdragningen mellan försvarsunderrättelseverksamhet och brottsbekämpande verksamhet, har regelverket avseende hemliga tvångsmedel utvidgats på så sätt att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen numera både har fler användningsområden för samt tillgång till fler typer av hemliga tvångsmedel. Under samma tidsperiod har även möjligheten för försvarsunderrättelsemyndigheterna och de brottsbekämpande myndigheterna att samarbeta utvidgats genom att Nationella operativa avdelningen inom Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har givits inriktningsrätt av signalspaningen samt att dessa myndigheter kan ta emot underrättelser även under pågående förundersökning. Den grundläggande gränsdragningen mellan försvarsunderrättelseverksamhet och brottsbekämpande verksamhet har dock inte ansetts vara påverkad av dessa förändringar i kringliggande bestämmelser.

Förarbetena till nu gällande ändamålsbestämmelse i signalspaningslagen uttrycker att syftet bakom signalspaningen i denna del är att inhämta underlag på övergripande nivå, däremot inte sådan information som är av operativ brottsbekämpande karaktär.⁴ Syftet med den föreslagna ändringen av ändamålsbestämmelsen är att signalspaningen skulle kunna ske på en mer preciserad nivå istället för en övergripande sådan. FRA:s underrättelser ska med ändringen kunna

¹ Utkast lagrådsremiss Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – en modern och ändamålsenlig lagstiftning, s. 113.

² A.a., s. 106.

³ A.a., s. 106.

⁴ Proposition 2008/09:201 Förstärkt integritetsskydd vid signalspaning, s. 29.

innefatta information som är tidskritisk och individspecifik. I utkastet till lagrådsremiss framhålls dock även att signalspaningen alltså ska bedrivas i försvarsunderrättelseverksamhet och fortsatt bör avse kartläggning.⁵ Vidare konstateras det i utkastet till lagrådsremiss att uttrycket *strategiska förhållanden* i den aktuella ändamålsbestämmelsen infördes i syfte att ytterligare tydliggöra gränsdragningen mellan försvarsunderrättelseverksamhet och polisiär brottsbekämpande verksamhet.⁶

Mot bakgrund av ovan anser Siun att förslaget om en ändrad ändamålsbestämmelse kan innebära en ökad risk för ytterligare gränsdragningsproblem mellan försvarsunderrättelseverksamhet och brottsbekämpande verksamhet.

Varje ny förändring i samarbetet mellan försvarsunderrättelsemyndigheterna och de brottsbekämpande myndigheterna, fortsatt med avsikten att den grundläggande gränsdragningen mellan verksamheterna inte ska ändras, riskerar att leda till ett svårtolkat och svårförutsebart lapptäcke av bestämmelser. I ljuset av de bedömningar som görs i betänkandet En reformerad underrättelseverksamhet (SOU 2025:78) avseende hur inre och yttre hot alltmer behöver hanteras som en helhet är det än mer av vikt med tydlighet och förutsebarhet i regelverket kring var gränsdragningen går mellan försvarsunderrättelseverksamhet och brottsbekämpande verksamhet. I den fortsatta beredningen bör dessa frågor belysas ytterligare.

I detta beslut har ordförande Monika Sörbom, vice ordförande Stefan Jansson, ledamöterna Hans Birger Ekström, Karlis Neretnieks, Helene Petersson och Margareta Pålsson deltagit.

I den slutliga handläggningen har även kanslichef Annika Jäderlund, Håkan Edström, Johan Hamnegård, Lars Lilja och Fredrik Persson (föredragande) deltagit.

⁵ Utkast lagrådsremiss Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – en modern och ändamålsenlig lagstiftning, s. 111.

⁶ A.a., s. 110.

På nämndens uppdrag

Monika Sörbom

Fredrik Persson